

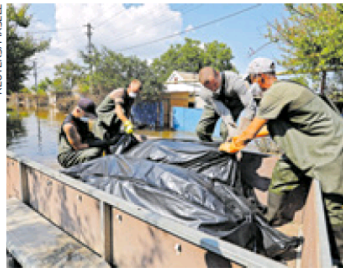
▶▶ **ŠTO JE ZAPADU CILJU UKRAJINI**

javno su posumnjali u njezin uspjeh. "Vjerojatnost ukrajinske vojne pobjede, definirane kao izbacivanje Rusa iz cijele Ukrajine, uključujući i Krim, u skorije vrijeme nije velika", kazao je Milley ovog proljeća, a sličnu rezerviranost ovih je dana iskazao i američki ministar obrane Lloyd Austin, koji također poziva na oprez u vezi s uspjehom ukrajinske ofenzive. "Rat je neizvjestan", kazao je Austin i dodao da "svatko tko misli da može točno proizvesti određen ishod u ratu očito ima nešto drugo na pameti, jer to se u ratu ne odvija tako".

Prvi tjedni ukrajinske ofenzive – koja je, ne slučajno, počela baš 6. lipnja, na Dan D, kada je 1944. počelo oslobađanje zapadne Europe – pokazuju da Ukrajinci najvjerojatnije neće tek tako ponoviti lanjske vojne uspjehe. Ukrajinska ofenziva zato je i golemi test za Zapad i pogotovo Washington, koji je tu politiku definirao. Kao što bi uspjeh ukrajinske ofenzive možda prisilio Putina da ponovno preispita svoje ciljeve u Ukrajini, eventualni neuspjeh doveo bi u pitanje i ukupnu zapadnu strategiju prema ratu u Ukrajini, koja se temeljila na bezuvjetnoj potpori i naoružavanju Ukrajine.

– Taj bi neuspjeh zasigurno doveo u pitanje vojnu strategiju. Moram priznati da sam i od nekih hrvatskih dužnosnika, koji su nedvojbeno na ukrajinskoj strani, čuo kako se pitaju koliko će sve ovo još trajati i što je krajnji rezultat. Zbog takvih pitanja postoji pritisak koji opterećuje Ukrajinke na bojištu, a smeta i Rusiji, koja želi rat iscrpljivati – smatra Tvrtko Jakovina.

Nemogućnost Zapada da jasno definira ciljeve u Ukrajini reflektira se i na pitanje ukrajinskog članstva u NATO-u. Dok iz Ukrajine stižu poruke prema kojima Ukrajina nema šanse preživjeti ne bude li dio NATO-a, među zapadnim čelnicima nema jedinstva ni oko tog pitanja, zbog

Ruske snage ne prezaju ni od čega pa su srušile branu Kahovku bez obzira na žrtve i na svojoj strani

čega Ukrajina na srpanjskom summitu NATO-a u Vilniusu neće dobiti pozivnicu da mu se pridruži, iako u Kijevu traže punopravno članstvo ne samo kao nagradu za odbijanje ruske agresije, nego i kao način njezina trajnog osuđivanja. Jakovina, međutim, postavlja pitanje je li danas NATO ono za što se predstavlja, podsjetivši na trenutak kada je prije nekoliko godina tadašnji američki predsjednik Donald Trump istaknuo Crnu Goru i njezin ulazak u NATO kao besmislen zato što bi to moglo dovesti NATO u situaciju da zbog male Crne Gore mora ući u rat s Rusijom.

– To je simbolički bio onaj trenutak o kojem i ovdje govorimo. Ovdje se postavlja pitanje koliko smo i mi i NATO u svemu ovome ozbiljni ili hoće li možda Poljska, Švedska ili neke druge zemlje zbog ovog rata poželjeti stvoriti vlastito nuklearno oružje. Ova nejasnoća o kojoj govorimo postavlja pitanje jamstva njihove sigurnosti, baš kao i solidarnosti unutar NATO-a da će taj savez zaštititi svaku, pa i najmanju članicu. Sama činjenica da razgovaramo o tome otvara određene dvojbe, kojih po pravilima tog saveza ne bi smjelo biti. Međutim, mi danas nismo sigurni da bi se zbog nas išlo u rat, kao što ni tijekom hladnog rata nikad do kraja nije definirano je li zbog, primjerice, jednog Berlina, zbog kojeg se ratovalo s Njemačkom, trebalo ulaziti u svjetski rat sa Sovjetskim Savezom. To je bilo nejasno, ali tada je postojala zapadna solidarnost, koje sada, zbog razlika unutar Saveza, više nema – objašnjava Jakovina koji zbog svega toga nije siguran da je članstvo u NATO-u "apsolutni odgovor na sve izazove". On, naime, smatra da je najprije potrebno stvoriti kontekst u kojem će vrijednosti Saveza biti dominantne za sve članice, a nije siguran da je to ono što imamo danas. – Nisam siguran da svi danas jednako vidimo budućnost svijeta, ne samo u odnosu prema Rusiji, nego u stavu da imamo otvoreno društvo, slobodu razmjene ideja i tome slično. Nisam siguran da to postoji i zbog toga smo suočeni s ovom konfuzijom – poentira naš ugledni povjesničar. ●

Štrajk zbog posla koji nitko ne želi raditi!?

Pravosuđe u blokadi jer za nevidljivu vojsku – novca nema

Zaposlenici na sudovima i tužiteljstvima ulaze u četvrti tjedan štrajka i najavljuju da će idući tjedan organizirati i veliki prosvjed ne dođe li do dogovora s Ministarstvom pravosuđa i uprave. No sudući prema izjavama ministra Malenice i stavu premijera Andreja Plenkovića, teško da će do dogovora doći

Iva Šušković javno je lice štrajka zaposlenih na sudovima koji ne odustaju od zahtjeva za povećanje svojih sramotno niskih plaća, no ministar Ivan Malenica za te zahtjeve zasad nema sluha

Piše Ivana Jakelić

Štrajkamo, ali evo vidite kako. Radno! Kroz smijeh nam kaže jedna od djelatnica zagrebačkog Zupanijskog suda.

Sparan je ljetni dan, kroz prozor sobe pretrpane spisima smještenim na stolovima, policama, podu... vide se obrisi skele kojom je okružena zgrada najvećeg suda u zemlji. Jer iako su se djelatnici suda, tri godine nakon potresa, vratili u zgradu na Zrinjevcu, u tijeku je konstrukcijska obnova. Pa se zvuci radova i glasovi radnika miješaju s onime što se događa u sudnicama.

Realno gledajući, već tri tjedna događa se – malo toga. Razlog je štrajk sudskih službenika i namještenika koji će ući u četvrti tjedan. Iako štrajk gotovo 5000 ljudi na sudovima i tužiteljstvima koji rade za sramotno niske plaće od 500-600 eura ulazi u četvrti tjedan te iako je zahvaljujući njihovoj štrajku 219.000 ljudi zaposlenih u javnim i državnim službama dobilo povišicu od 60, 80 ili 100 eura, Vlada za štrajkaše nema sluha. Štrajk koji su pokrenuli 5. lipnja pokušala je zaustaviti podizanjem tužbe, tvrdeći da je riječ o ilegalnom štrajku. No sudovi, prvo zagrebački Zupanijski, a zatim Vrhovni, nisu joj dali za pravo. Štrajk je legalan, a tu je odluku Ministarstvo pravosuđa i uprave primilo na znanje. Iz izjava ministra Ivana Malenice te službenog priopćenja Ministarstva pravosuđa i uprave može se iščitati da ih odluka nije previše usrećila.

“Ministarstvo pravosuđa i uprave podsjeća da je Vlada Republike Hrvatske donijela odluku o isplati privremenog dodatka kojom je obuhvaćeno 7272 od 7554 službenika i namještenika u pravosudnim tijelima. Dodatka na plaću dobivaju i službenici i namještenici u štrajku. Najviše službenika i namještenika u pravosudnim tijelima, njih 6316, dobit će najveći dodatak od 100 eura neto, 374 dodatak od 80 eura, a 582 dodatak od 60 eura. Odlukom Vlade obuhvaćeno je više od 96% službenika i namještenika na sudovima i državnim odvjetništvima. Službenicima i namještenicima s najnižim primanjima usvojenim dodatkom plaća raste za oko 18%. Postojeći sustav plaća s godinama je generirao više od 560 dodataka na plaću za oko 2500 radnih mjesta. Novim sustavom plaća cilj je dodatke ugraditi u koeficijente, a broj radnih mjesta smanjiti do 600. Tako će se spriječiti generiranje različitih koeficijenata ili dodataka za ista radna mjesta. Ugrađivanjem novih dodataka u postupku donošenja novog sustava plaća rezultiralo bi narušavanjem odnosa u sustavu plaća i generiranju novih nepravdi jer bi službenici i namještenici u pravosudnim tijelima za isti posao u državnoj službi dobili 300 eura veću plaću u odnosu na službenika i namještenika u tijelu državne uprave. Primjerice, računovodstveni referent na sudu imao bi znatno veću plaću u odnosu na računovodstvenog referenta u nekom ministarstvu”, priopćeno je iz Ministarstva pravosuđa.

Slično su posljednjih tjedna govorili i ministar Malenica i premijer Andrej Plenković, a njihove riječi poprilčno ljute zaposlenike sudova

i tužiteljstava.

– Ljudi nemaju pojma što mi radimo. Ni koliko je ovo odgovoran posao. Ne sastoji se moj posao samo od tipkanja. Radim na uskočkim predmetima, što znači da pišem i šaljem naloge, upisujem blokade i deblokade, šaljem pozive, rješenja, presude... Osim toga, svi mi koji radimo na uskočkim predmetima moramo proći sigurnosne provjere. Za razliku od sudaca, nemam dodatka na plaću zbog toga. Kada se razbolim, nitko nas ne može mijenjati jer nema sigurnosnu provjeru. Ova pisarnica radi uskočke predmete i predmete ratnih zločina. Sada samo dobili i predmete Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO). Jedini smo sud u zemlji koji radi na tim predmetima, a opseg posla sve je veći. Radim 19 godina, plaća mi je oko 600 eura. Pa valjda je svakome jasno da se s tim ne može pristojno živjeti? – u dahu kaže jedna od djelatnica pisarnice.

Dodaje da je na zagrebačkom Zupanijskom sudu u štrajku oko 100 djelatnika, no svi oni, štrajku usprkos, rade na hitnim predmetima. A što je hitno, to je već pitanje za milijun dolara. Po uputi Radovana Dobronića, predsjednika Vrhovnog suda, hitni su svi predmeti u kojima može nastati nenadoknadi šteta, predmeti u kojima se odlučuje o ukidanju ili produženju istražnih zatvora ili mjera opreza... No u praksi, i pojedini sudac može odrediti da je neki predmet hitan, pa je neki dan održana sjednica optužnog vijeća u jednom od uskočkih predmeta. U tom slučaju radilo se o spisu s velikim brojem optuženika, za koji je bio rezerviran prostor i termin se nije smio propustiti... Jer i problemi s prostorom muče sudove koji nemaju dovoljno velike sudnice da bi u njih istodobno smjestili 20-30 ili više ljudi.

– U cijelom sustavu stvari ne štimaju godinama. U ovoj bi pisarnici trebalo biti sedam-osam službenika, a ima ih pet. Na raspisane natječaje nitko se ne javlja. Oni koji se jave, odustanu kada čuju kolika je plaća ili jednostavno odmah nakon zapošljavanja odu na bolovanje. Sud sada ima 18 raspravnih sudaca, a njih pet nema svog zapisničara. Odluke se donose negdje na vrhu, a taj vrh pojma nema kako stvari funkcioniraju. Ova pisarnica funkcionira kao omanji sud. Stvari su se usložile otkako smo dobili i predmete EPPO-a, jer je i tih predmeta sve više. Nema sustava napredovanja, plaće su niske, radimo i ono za što smo plaćeni i ono za što

nismo – nabraja Branka Pavasović, voditeljica uskočke pisarnice, probleme s kojima se svakodnevno susreću ona i njezini kolege i kolegice.

Posao koji radi nevidljiva vojska, sada je postao vidljiv, a njihov štrajk, za razliku od bijelog štrajka sudaca koji je trajao dva tjedna, uistinu je blokirao rad ionako tromog pravosuđa. Suci su se, kako se čuje, uspjeli izboriti za svoje veće plaće. Tražili su povećanje od 600 eura, a navodno dobili 500. E sada, ako su premijer i ministar imali sluha za suce, zašto nemaju sluha za nevidljivu vojsku od nekoliko tisuća ljudi bez koje pravosuđe, sada je to očito, ne može funkcionirati, pitanje je na koje je teško odgovoriti.

Jadranka Kosor, bivša premijerka, smatra da je riječ o Plenkovićevu kapricu.

– Sve to što se događa pokazuje da ne postoji nikakav plan, program ni strategija. Ne postoje reforme, jer povećanje plaća liječnicima ili sucima nije reforma. Kada se sve to počelo događati, očekivala sam da će postojati nekakav strukturirani plan oko povećanja plaća kojim bi se transparentno navelo kako će to u budućnosti izgledati i tko će to financirati. No toga nema, pa mi se čini da je riječ o premijerovu kapricu jer je počeo novac dijeliti po svom nahođenju i bez nekakve vizije. Ponaša se kao *deus ex machina*, što je politički jako loše. On o svemu odlučuje i tako ministrima oduzima integritet. U javnosti se stvara percepcija da se neki problem ne može riješiti dok se on u njega ne umiješa, a to otvara cijeli niz drugih problema, počevši od toga kako stvarno funkcionira Vlada? Ministri ne mogu odlučiti ni o čemu jer za sve moraju pitati premijera, a sustav ne može tako funkcionirati. Kao što ne može funkcionirati ni tako da se ministri boje reći da nešto ne valja. Ako je *ad hoc* odlučio dati novac za veće plaće sucima i liječnicima, zašto onda to ne napravi i sada? Smatram da je to njegov čisti kapric – kaže Jadranka Kosor.

Vesna Skare-Ožbolt, bivša ministrica pravosuđa, sada odvjetnica, upozorava na nešto drugo, jako bitno.

– Pravosuđe je neovisno i socijalna slika zaposlenika izuzetno je bitna i ja bih pratila socijalnu sliku zaposlenika i tako ne bih dopustila da od ovoga dođe. Ako mladi sudaci plaćom koju prima ne može plaćati stan, imamo problem. Jer kako će donositi odluke ako je i sam egzistencijalno ugrožen? Kada su namještenici i službenici u pitanju, stvari su

još gore. Poznajem zapisničarku koja je udovica s troje djece i radi za 500 eura. Pa kako možete živjeti i odgajati djecu s tom plaćom? Osim toga, javnost nema pojma kakav posao stvarno rade zapisničari i koliko je to odgovoran posao. O socijalnoj slici tih ljudi nitko ne vodi računa, iako u Ministarstvu pravosuđa postoji cijeli odjel u kojem su podaci o svim zaposlenima: godinama staža, efikasnosti rada, životopisi, plaće... Pa valjda je netko u Ministarstvu trebao pratiti te podatke i rješavati problem kada se pojavi? – kaže Vesna Skare-Ožbolt.

Smatra da je jedan od problema pravosuđa i loša organizacija posla. Po njoj, sudski zapisničari i upisničari rade težak i odgovoran posao za sramotno mali novac, a često rade i ono što trebaju i ne trebaju, poput vođenja e-spisa, što nije njihov posao. Problem je što se, kako kaže, baca novac na raspisivanje natječaja na koje se nitko ne javlja.

– Nije li pomalo apsurdno da su ljudi sada u štrajku zbog poslova koje zapravo nitko ne želi raditi? Mnoge bi se stvari mogle riješiti uvođenjem sudskih pripravnika koji bi pomagali sucima te bi rasteretili zapisničare. Ne razumijem ni premijera koji ima razumijevanja za suce, ali ne i za službenike i namještenike. Dijeli lošec kako mu padne na pamet, a tako se ne možete ponašati. Jednima udovoljava, drugima ne, a to nije način za rješavanje ove krize. Premijer kaže da novca ima, samo je pitanje kako ga se dijeli. Sucima daju što traže, a službenicima ne. Meni to nije logično jer sustav je sada blokirao zbog službenika, dok bijeli štrajk sudaca sustav nije blokirao – ističe Skare-Ožbolt.

Dodaje i da treba donijeti poseban zakon koji bi se odnosio na zaposlenike u pravosuđu, jer je njihov posao specifičan i razlikuje se od posla koji obavljaju ostali zaposlenici u državnim javnim službama. Drži da bi se donošenjem takvog zakona mogli bi uvesti platni razredi, vrednovati rad...

– Ponavljam, bitna je socijalna slika zaposlenih. I ako nju pratite i poboljšate, imat ćete vrhunsku efikasnost zaposlenih u pravosuđu. Ovo što sada imamo je tužno i sve je tužnije – napominje Skare-Ožbolt.

Jedan od pravosudnih problema koji je sada isplivao na površinu odnosi se i na same sindikate. Najveći sindikat u tom sektoru je Sindikat pravosudne policije Hrvatske (SPPH) koji ima 1700 članova, no nije reprezentativan. Osim njega tu je i Sindi-

kat državnih i lokalnih službenika i namještenika (SDLSN) čije je javno lice Iva Šušković i koji je organizirao recentni štrajk. Ni on nije reprezentativan, pa ga, kao i pravosudne policajce, zastupa Sindikat policije Hrvatske (SPH), koji je i potpisnik memoranduma s Vladom o povećanju plaće za 60, 80 i 100 eura. No pravosudni policajci i svi zaposleni u pravosuđu nisu baš zadovoljni kako ih SPH zastupa, a SPH nije previše zadovoljan ni činjenicom da je SDLSN organizirao štrajk (?). Iako su na tom štrajku, kako ispada, zasad profitirali svi osim njega.

– Već sada imate najave da će i ostali sindikati, oni koji su potpisali memorandum s Vladom, tražiti povišice, ako Vlada usvoji naše zahtjeve. Naš je štrajk legalan. Sada je ta odluka i pravomoćna. To znači da imamo pravo na štrajk, a odluka Vrhovnog suda znači i da je sudstvo neovisno. Štrajk smo organizirali jer dosad nikad nisu povećavane plaće zaposlenicima na sudovima, a naše su plaće najniže. Naši poslovi su specifični, a ne slažem se ni s tvrdnjama da bi to što mi tražimo bilo parcijalno povećanje plaća. Pa plaće su i dosad povećavane parcijalno, imamo 560 dodataka na različita radna mjesta i to je dijelom uzrok ovog stanja. Jesmo za kompromis, no zasad tog kompromisa nema. Štrajk ide dalje – kaže Iva Šušković, predsjednica SDLSN-a.

Pojašnjava kako joj je jasno da građani imaju problema zbog njihova štrajka jer se obavljaju samo hitne radnje, no smatra da to nije problem onih koji štrajkuju nego – Vlade. Najavljuje i veliki prosvjed ako se do kraja tjedna s Ministarstvom pravosuđa ne postigne neki kompromisni dogovor.

No teško da će do tog dogovora doći jer se sindikat i Ministarstvo ne mogu dogovoriti ni oko broja ljudi koji sudjeluju u štrajku. Dok sindikat tvrdi da je u štrajku oko 5000 ljudi, Ministarstvo tvrdi da ih je 20. lipnja u štrajku bilo 2874, što su podaci koje su Ministarstvu dostavili predsjednici sudova. Prema svemu sudeći, štrajk se nastavlja, a u njemu zasad ne sudjeluju pravosudni policajci. Oni su svoj štrajk odgodili jer su dobili pismeno obećanje ministra Malenice da će, iako nisu reprezentativni sindikat, sudjelovati u izradi Zakona o pravosudnoj policiji. Prije tog ministarstva obećanja, o njihovim plaćama i uvjetima rada, pregovarao je Sindikat policije Hrvatske, što je nelogično.

– Zasad smo odustali od štrajka jer je ministar potpisao da će do kraja godine ispuniti sedam naših zahtjeva. Povećat će se početnička plaća, mladim pravosudnim policajcima plaćat će se topli obrok, dobili smo centralno skladište za opremu... Dosađ je problem bio što je u naše ime pregovarao Sindikat policije, a on ne zna što su naši problemi. Recimo, dogovoreno je za policajce da im otpremnine iznose 10 plaća, naše su šest, dok su kod zaposlenih na sudovima to tri plaće. Uvjetje rada policajaca rješava Zakon o policiji, a naše je trebalo riješiti Zakon o izvršenju kazne zatvora koji je donesen još 2021., no uredbе kojima se reguliraju naše plaće i uvjeti rada nisu donesene iako su trebale biti. Ni Zakon o plaćama neće riješiti sve te probleme jer je to samo stablo, a uredbе su te koje bi trebale regulirati poslove unutar svakog ministarstva zasebno – kaže Jelenko Krešo, dopredsjednik SPPH-a.

Bilo kako bilo, ministra Malenicu i Vladu očito čeka vrheto ljetno i još vruća jesen jer je pravosuđe dugo bilo temprirana bomba koja je sada eksplodirala. Posljedice te eksplozije mogle bi biti dalekosežne i potencijalno bi se mogle pretvoriti u sveopće nezadovoljstvo koje nikakve priče o nikad viđenim sveobuhvatnim povećanjima plaća, pelješkim mostovima i ulascima u Schengen, u superizbornu godinu neće moći pokriti. Jer što vam vrijedi ljepota Pelješkog mosta nemate li novca da ga uživo odete vidjeti?

Branka Pavasović: Odluke se donose na vrhu, a taj vrh pojma nema kako stvari funkcioniraju